

prostředí, resp. dualismu společnosti a přírody, ale i problematice náboženství či postindustriálních hnutí kulturní změny. Ekologii Parsons chápe klasicky, jeho fyzicko-organické prostředí je vnější, proto i vztah člověka k přírodě je vztahem vnitřního k vnějšímu. V tomto úhlu pohledu je možné vidět Parsonse jako instrumentalistu. Jako komunitarián se T. Parsons projevuje, když uvažuje o potřebě a možnosti kulturní obnovy normativní sociální integrace moderní společnosti. Dle Olega Suši kontrastuje slepota Parsonsova vidění vztahu společnosti a přírody na jedné straně s vědomím kulturní krize moderní industriální společnosti na straně druhé.

Zmíněné příspěvky utvořily až překvapivě ucelený a souvislý výklad Parsonsova odkazu. Otázkou zůstává, co tímto odkazem skutečně je; zda to, co Parsons vytvořil, můžeme nazývat teorií. Parsons se zabýval především konceptualizací, neboť se, podobně jako Merton, domníval, že sociologie není na velkou teorii dostatečně zralá. Proto se – jak zmínil Richard Jung – rozhodl vytvořit novou kodifikaci základních pojmů společenských věd, nové teoretické pojmosloví jako základ oné budoucí velké teorie. V jeho koncepci je ale obsažena i rovina explanační, kterou reprezentuje např. schematika AGIL nebo výklad evoluce.

K podobnému oživení strukturního funkcionalismu, k jakému došlo v osmdesátých letech, již zřejmě nikdy nedojde, i přesto je Parsonsovo myšlení trvalým odkazem sociologické teorie. Na Bryantovu otázku „Kdo dnes čte Parsonse?“ bychom tedy již odpověděli zcela jinak.

Eva Sanigová

Rodina na prelome tisícročia

Ve dnech 16.–17. května 2005 se konala v Bratislavě mezinárodní konference o rodině, která byla pořádána u příležitosti mezinárodního dne rodiny, jenž připadá vždy na 15. květen.

Cílem konference bylo rozvinutí diskuse nad aktuálními problémy, které se v souvislosti s rodinou buď nově, nebo opakovaně vynořují – jako stále se snižující počet dětí v rodinách a v celé populaci, vysoká rozvodovost zejména rodin s dětmi, nárůst počtu dětí narozených svobodným matkám mimo manželství, „absence“ otců v rodinách, chudoba v rodinách apod.

Konferenci organizovala Fakulta sociálních věd a zdravotnictva Univerzity Konštantína Filozova v Nitře a Stredisko pre štúdium práce a rodiny v Bratislavě a zúčastnili se jí nejen odborníci a odbornice ze Slovenska, Čech, Maďarska, Polska a Francie, ale také představitelé slovenské politické scény. Konference byla zahájena děkanem Fakulty sociálních věd a zdravotnictva Univerzity Konštantína Filozova v Nitře prof. PhDr. P. Ondrejkovičem, PhD., po té následovaly úvodní referáty manželky prezidenta SR ing. Silvie Gašparovičové o současném stavu a podobách „slovenské rodiny“ a poslance Národnej rady Slovenské republiky doc. JUDr. Vojtecha Tkáče o populačním vývoji v rámci EU, kteří svou aktivní účastí na dané akci podtrhli význam a důležitost nejen tohoto vědeckého setkání, ale i celospolečenské diskuse o současné rodině a „jejích“ problémech – v národním i širším evropském kontextu.

Úvodní část pokračovala panelem věnovaným současné rodině – její aktuální podobě a trendům jejího vývoje (viz referát Mgr. J. Filadelfiové „Súčasná rodina: kontexty, trendy, súvislosti“ a PhDr. M. Piscové, CSc. „Rodina: diverzita alebo konverzia?“), opomínuto nebylo ani téma krize rodiny (v referátu prof. dr. W. Świątkiewiczze z katovického Instytutu Socjologi UŚ), stejně tak jako téma kombinace práce a rodiny (viz PhDr. V. Kuchařová, CSc. prezentující „Strategie harmonizace rodiny a zaměstnání – možnosti volby“ na základně rozsáhlého empirického výzkumu VÚPSV z roku 2004). Poté následovala rokování v jednotlivých sekcích, která probíhala paralelně, a sice v sekci č. 1 Rodina a hodnotová orientácia, sekci č. 2 Rodinná politika v legislatíve a praxi, rodina a zdra-

vie, sekci č. 3 Rodina, rody a práca a v sekci č. 4 Ekonomika rodiny a chudoba.

Ve třetí sekci (viz Rodina, rody a práce), které jsem se po zbytek konference účastnila, odezněly příspěvky několikerého typu – konzervativněji či „progresivněji“ pojednaná vystoupení zaměřená teoreticky nebo empiricky. První typ příspěvků reprezentovala například vystoupení dr. ing. M. Fuly, Ph.D. z detašovaného pracoviště Katedry filozofie UK Bratislava „Muž a žena medzi diferenciou a reciprocitou“ či Mgr. Zuzany Klačanské z Katedry etickej a občianskej výchovy PdF UK Bratislava „Stáva se preferovanie tradičného modelu rodiny v postmodernej situácii hanebné, až nežiadúce?“, v nichž oba účastníci vyjádřili svůj nesouhlas se zpochybňováním tradičně chápaných rodinných hodnot a rodových identit. Například podle Fuly: „aj keď treba uznať výsledky feministického boja za emancipáciu ženy, nadobudnutie parity práv nemožno považovať za plné oslobodenie ženy. Veď parita takmer vždy vyúsťuje do jednoduchého získania funkcií, ktoré dovtedy vykonávali vo verejnej sfére len muži a teda v osvojení si mužských modelov života. Rovnako ideológia parity môže viesť aj muža k osvojeniu si úloh v privátnej sfére, ktoré dovtedy vykonávala žena. Riziko homologizácie rodov, ako dôsledok ideológie parity nemožno podceňiť, lebo sa hlboko dotýka partnerských i rodičovských vzťahov.“ Z jeho vystoupení byla cítit obava ze „ztráty“ jasných hranic, kompetencí, z rozmazání rodových identit – obecně ze ztrát „jistot“ minula. Klačanská zase podrobila analýze nezvolení Buttiglioniho do funkce eurokomisaře, které bylo podle ní motivováno netolerancí k postojům, jenž zastává, včetně názoru, že rodina je místem, které ženě umožňuje mít děti a kde je chráněna mužem, který se o ni stará.

Pomyslným protipólem příspěvků tohoto typu byla vystoupení, která přicházela s jiným, tj. ne-tradičním pohledem na rodinu. Mgr. I. Chorvát, CSc. z Institutu sociálních a kulturních studií Univerzity Mateja Bela v Banské Bystrici věnoval ve svém teoretic-

kém příspěvku pozornost dvěma přístupům pojednávajícím o participaci mužů na výchově dětí a domácích pracích, a sice perspektivě rolové neadekvátnosti a vývojové perspektivě. Dospěl v něm k závěru, že vývojová perspektiva je vhodnější pro výzkum a pochopení změn rodinných rolí u mužů, neboť umožňuje identifikovat to, co otec svou činností v rodině nejen ztrácí a obětuje, ale i co získává. I Mgr. B. Holubová ze Strediska pre štúdium práce a rodiny se věnovala problematice mužů, tentokrát však na základě výsledků empirických výzkumů zrealizovaných na Slovensku. Ve svém vystoupení „Nová maskulinita po slovensky“ se snažila identifikovat faktory, které naznačují tendence k nové maskulinitě, stejně tak jako ty, které jí naopak brání.

I když v této sekci byla přednesena celá řada dalších příspěvků, ke škodě věci nezazněly ty, které slibovaly otevření doposud ne příliš sledovaných témat – jako „Rómska žena v súčasnej rodině“ nebo „Fyzické násilie v rodině – problém priemyselného mesta v Poľsku“.

Většina příspěvků této sekce nebyla zasazena do širšího kulturního a sociálního kontextu, do strukturálních souvislostí, neboť čas vymezený pro jejich prezentaci (tj. 10, max. 15 minut) takové pojetí značně limitoval. Konkrétní dílčí problémy či otázky pak byly propojovány s obecnějšími rovinnami až v rámci následné diskuse.

V každém případě jak rokování v této sekci (a jsem přesvědčena, že i v sekcích dalších), tak i úvodní panel potvrdil, že je třeba diskutovat o problémech stávajících a je nutné identifikovat ty nové, je žádoucí tříbit argumenty pro zastávané názorové pozice, neboť jen tak je možné obohacovat naše poznání a vytvářet si tak zázemí pro hledání případných řešení (námi identifikovaných problémů).

Všechny odprezentované referáty budou publikovány ve speciálním sborníku z této konference.

Hana Maříková